
Kilvar Kessler: “Ühiskonnale ei meeldi valemängijad.”

28. detsember 2020

Finantsinspektsiooni juhatuse esimehe Kilvar Kessleri sõnul ei seedi ühiskond valemängijaid. Inspektsioon seisab hea selle eest, et valemängijaid poleks ja need üksikud saaksid karistatud.

Küsimustele vastab Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler.

Mis oli 2020. aastal Finantsinspektsiooni suurim töövõit?

Covid-19 pandeemia keskkond ise oli väljakutse nii meile kui neile, kelle üle järelevalvet teeme.

Pidime jälgima, et finantsteenuste pakkujad oma teenuseid edasi pakuksid. Märtsis polnud ju teada, milliseks koroona kujuneb. Kui sellisel tundlikul ajal finantssüsteemis midagi üldkasutatavates teenustes ei tööta, siis tekib paanika ja sellises olukorras see midagi head ei too. Seda õnneks aga ei juhtunud.

Möödunud aastal vaatasime üle ka pankade krediidiriskid ja laenuportfellid – kas pangad on valmis võimalikke kahjumeid katma, kui peaks vaja olema. Krediidiriskid sellisel määral realiseerunud ei ole.

Oluline oli kindlasti Rootsi pankade rahapesu teemadele joone alla tõmbamine koostöös Rootsi järelevalvega. Pankadele said trahvid ja/või ettekirjutused tehtud.

Mida te ise finantssektorit silmas pidades Covid-19 pandeemia kontekstis kõige rohkem kartsite?

Ma kartsingi kevadel seda, et finantsvahendajad panevad kõige halvema stsenaariumi korral riburadapidi oma ukseid kinni. Et sularaha pole automaatides, et finantsvahendajate ITinimesed jäävad haigeks ja süsteeme ei saa üleval hoida. Et ei saa netis makseid teha. Et tekib üleüldine paanika. Inimestel on raha pangas, aga kätte seda ei saa ja midagi teha sellega ka ei saa. Kui on paanika, siis inimesed hakkavad ebaratsionaalselt käituma, kuni selleni välja, et minnakse tänavale. See oli kõige halvem stsenaarium. Meil oli operatiivne ja detailne infovahetus turuosalistega, kellel on vastavalt seadusele olemas ka kriisilahenduskavad. Seal pole muidugi kirjas detailselt koroonakriisi kava, sest sellist kriisi ei saagi ette näha, kuid neil on mingid mallid. Pangad olid ja on erinevateks kriisideks päris hästi ettevalmistunud läbi erinevate kriisikavade.

Kuivõrd õigustas ennast Eesti kontekstis moratorium ehk paindlike tingimuste võimaldamine pankade poolt hädasolijatele?

Toona, kui moratoriumi kehtestamise hetk oli, siis oli tunne, et asjad lähevad üsna kehvaks just krediidiriski mõttes ja on mõistlik anda äridele, majapidamistele ja inimestele hingamisruumi. Siis me leppisime Euroopa järelevalvajatega kokku, et kui pangad kehtestavad moratoriumid, siis saavad nad ka kapitali leevendust. Eestis ja Baltikumis tegutsevad pangad tegid seda ja said leebemat kapitali käsitlemist. Tagantjärele vaadates see olukord nii hulluks siiski ei kujunenud ja praegusel hetkel pole krediidikahjud nii suured. Kuid me oleme veel kriisi keskel. Vaatame, kuidas trendid ja olukord kujuneb ja eks me teeme vastavalt ka otsuseid.

Arvatakse, et enne enamuse vaktsineerimisi võib olukord majanduses ja elukeskkonnas korra veel hullemaks minna. Kas olete sellega nõus?

Eks majapidamised on erinevad. Osasid lööb kriis rohkem ja teisi vähem. Ka Eestis läheb mõnedel sektoritel väga hästi ja teistel väga halvasti. Siin mängivad rolli riikide toetusmeetmed, maksukrediidid, muud abivormid (subsiidiumid), puhvrite nõuete alandamised või laenude leebemad käsitlemised. See kõik on korralikult võimalikku võnget majanduse kasvu või kahandamise graafikus tasandanud. Samas tulevikku ju keegi ette ei näe. Ravimid ja vaktsiinid on töös ja rakendamisel ning neil saab olla vaid positiivne mõju. Meediast jääb aga kohati mulje, et maailmalõpp oleks justkui tulnud. Aga ei ole ju.

Me tuleme korralikust majanduskasvust, kus töötuse näitajad olid head - töötuid peaaegu ei olnudki ja nüüd on Eestis tööpuudus kolmandas kvartalis statistikaameti andmetel 7,7%.

Kuidas Finantsinspeksioon on kohanenud Covid-19 pandeemiast tingituna kodukontorites töötamisega?

Meile jõudsid esimesed infokillud koroonaviirusest jaanuaris ja me hakkasime selleks juba siis valmistuma. Muidugi me ei teadnud toona millega täpselt tegu on. Kuid koju jäämine märtsi

keskpaigast toimus planeeritult, meil olid võimekused olemas või kohe tekkimas. Suvel olukord paranes ja me otsustasime, et võib käia ka kontoris tööl, kuid hajutatuse reeglid on meil kogu aeg kehtinud. Inimesed teevad tööd kas kodus või kontoris ka praegu. Eks kodutööl on ka omad miinused - tahad inimesi ju näha ja rääkida nendega otse, üle veebi töötamine on pikas plaanis ebainimlik.

Finantsinspeksioonis töötavad paljud inimesed andmetega ja programmidega ja seda tööd saab teha edukalt ka distantstilt. Kui näost näkku suhtlemise puudus välja jätta, siis võib öelda, et kaugtöö on päris hästi toiminud.

Milline on tänases ühiskonnas Finantsinspeksiooni roll?

Eks see roll saab ühiskonnale teadvustatud läbi meedia prisma. Mida vähem meie olemasolu tunnetatakse, seda paremini näitab see meie töö kvaliteeti. Mida vähem meid näha on, seda vähem on riske realiseerunud ja kõik on hästi. Aegajalt sünnib tagasilööke, näiteks see riskantsete mitteresidentide temaatika, mis tuli ära lahendada ja jõudis avalikkuse huviorbiiti. Sel teemal tuli suhelda ja pildis olla. Kuid tagajärjeks on see, et kõik arvavad, et rahapesu tõkestamine on justkui Finantsinspeksiooni põhitegevus. Tegelikult see nii ei ole. Me teeme tegelikkuses palju ka muid asju ja neid on võrreldes rahapesu tõkestamisega proportsionaalselt palju rohkem. Avalikkus neist kõigist ei tea ja ei peagi teadma.

Kui rahatargad on eestlased?

Mina arvan, et Eesti inimene pole kuidagi rumalam või targem kui keskmine eurooplane. Me tuleme sotsialismist ja meie kultuurikiht on lihtsalt õhem. Kuid instinktid on kõigil inimestel sarnased. Vaadates Ameerika ühiskonda, olen seal ka paar aastat kokku elanud, siis kogemuslik tarkus tuleb neil põlvest põlve. Nad saavad aru, et kapitaliturud ongi majanduse peegeldus. Seal on ka omad riskid, kuid samas pole midagi karta. Seda poolt on meie ühiskonnas vähem. Me pole rikas ühiskond ja rikkuse kogumise aega on meil olnud suhteliselt vähe. Inimesed üritavad eludega toime tulla ja säästa ning neil pole nii palju paigutada turgudele. Teooria pool on meil rahatarkuse osas hea, aga praktika pool kehvem.

Järgmine aasta on selles osas ilmselt huvitav, kui inimesed pensioniraha ise investeerima hakkavad. See paneb ilmselt petturid agaramalt tööle. Samas keegi ei sunni ju kedagi ise investeerima. Need, kes soovivad, jätkavad teises sambas. Kõiki valdkonna asju saab ise teha, näiteks ehitada ja juukseid lõigata. Kuid on võimalus minna ka juuksurisse või palgata ehitaja. Investeerimisega on samamoodi. Võib ise investeerida, aga siis peab arvestama ka riskidega.

Millised on märksõnad aastaks 2021?

Meil armastatakse palju rääkida rahatarkusest. Osad inimesed harivad ennast sel teemal sellepärast, et see neid huvitab. Paljud hakkavad ennast harima aga siiski alles siis, kui tuntakse, et varitseb oht. Näiteks, kui on suur oht millestki ilma jääda.

Kui vaadata, kuidas maailma keskpangad raha trükivad ja seda finantssüsteemi suunavad, siis see teeb kindlasti palju head. Kuid palju sellest lisaväärtusest koguneb hoopis kapitaliturule, mitte meie igaühe palka või palgatõusu. Kas oleks mõistlik kapitaliturul kaasas käia vara hindade kasvuga olukorras, kus palgad ei tõuse? Jah, oleks küll. Kui ei taha kapitaliturgudele investeerida, siis teadmistesse, perekonda ja lastesse tasub alati investeerida.

Inimesed võiksid mõtteid koguda ettevõtluse tarbeks. Mina olen küll 15 aastat riigiametnik olnud, aga kunagi ärkamisajal käisime isaga laatadel müümas isetehtud küünlaid – ise tegime, ise müüsimise ja teenisime tulu. Ma teenisin ühe nädalavahetusega rohkem, kui ema kuu ajaga. Igaüks võiks mõelda sellele, mis on tema teadmised, oskused ja võimalused ning kuidas neid kasutada. Rahatarkus ja

ettevõtlikkus on olulised märksõnad, sest muutlik keskkond avab võimalusi.

Finantsjärelevalvajana ütlen ma ka seda, et õiguskuulekus on väga oluline. Normide eriamine võib lühiajaliselt eirajale efekti anda, kuid pikemas plaanis reguleerib ühiskond ennast ise ja eirajad saavad hinnastatud. Ühiskonnale ei meeldi valemängijad. Meie Finantsinspeksioonis just hoolitsemeги selle eest, et valemängijaid ei oleks ja need üksikud eksinud saaksid seadusega ettenähtud tagasisidet oma vale käitumise kohta.

Finantsinspeksioon